

Deklaracja Sztokholmska

Uchwała Konferencji Sztokholmskiej z dnia 14.6.1972 roku, dotycząca naturalnego środowiska człowieka.

Tekst Deklaracji:

*"Konferencja Narodów Zjednoczonych w sprawie naturalnego środowiska człowieka, po spotkaniu w Sztokholmie w dniach 5-14 czerwca 1972 roku i po rozpatrzeniu potrzeby wspólnego spojrzenia i wspólnych zasad, które zainspirowałyby ludzkość do ochrony i popierania warunków naturalnego środowiska człowieka proklamuje:
[...]"*

"Zasady.

Konferencja wyraża wspólne przekonanie, że:

1. Człowiek ma podstawowe prawo do wolności, równości i odpowiednich warunków życia w środowisku takim, które pozwalałoby na przyzwoite życie w dobrobycie. Człowiek ponosi poważną odpowiedzialność za ochronę i poprawę środowiska naturalnego dla obecnych i przyszłych pokoleń. Pod tym względem polityka popierająca lub utrwalająca apartheid, segregację rasową, dyskryminację, ucisk kolonialny lub inny oraz obcą dominację zasługuje na potępienie i musi być wyeliminowana.
2. Naturalne zasoby Ziemi, obejmujące powietrze, wodę, glebę, florę i faunę, a zwłaszcza reprezentatywne przykłady naturalnych ekosystemów, muszą być chronione dla dobra obecnych i przyszłych pokoleń poprzez staranne planowanie lub odpowiednie zarządzanie.
3. Zdolność Ziemi do produkowania istotnych dla życia i wciąż odnawianych zasobów musi być utrzymana, a w niektórych wypadkach przywrócona lub poprawiona.
4. Człowiek ponosi szczególną odpowiedzialność za ochronę i mądre zarządzanie pozostałościami dzikiej zwierzyny i miejsc, w których przebywa, poważnie zagrożonych przez wspólne działanie wielu ujemnych czynników. Ochrona przyrody obejmująca dziką zwierzynę musi dlatego być szczególnie uwzględniana w planowaniu rozwoju gospodarczego.
5. Nie dające się odnowić zasoby Ziemi muszą być wykorzystane w taki sposób, żeby strzec je przed niebezpieczeństwem wyczerpania w przyszłości i zapewnić równomierny podział dla całej ludzkości.

6. Wydalanie substancji toksycznych lub innych substancji oraz wydzielanie ciepła w takich ilościach i stężeniu, że przekracza to zdolność regeneracyjną środowiska naturalnego i wyrządza mu szkodę, muszą być powstrzymane, aby uniknąć poważnych i nie dających się odwrócić szkód w ekosystemach. Słuszna walka narodów wszystkich krajów z zanieczyszczeniem powinna spotkać się z poparciem.

7. Państwa muszą podjąć wszelkie możliwe kroki, aby zapobiec zanieczyszczeniu mórz przez substancje mogące zagrozić ludzkiemu zdrowiu, wyrządzić szkody produktom spożywczym i życiu podwodnemu, zmniejszyć atrakcyjność lub zakłócać inne uzasadnione wykorzystanie mórz.

8. Rozwój gospodarczy i społeczny ma istotne znaczenie dla zapewnienia odpowiedniego środowiska życia i pracy człowiekowi oraz dla stworzenia warunków na Ziemi, które są niezbędne dla poprawy jakości życia.

9. Braki w środowisku spowodowane warunkami niedorozwoju i klęskami żywiołowymi stwarzają poważne problemy i mogą być najlepiej usunięte przez przyspieszony rozwój, przez przekazywanie znacznych ilości środków finansowych i technologicznych jako pomocy będącej uzupełnieniem własnych wysiłków krajów rozwijających się oraz takiej doraźnej pomocy, jaka może być potrzebna.

10. Dla krajów rozwijających się istotne znaczenie z punktu widzenia ochrony środowiska ma stabilizacja cen i osiąganie odpowiednich dochodów z surowców i artykułów rolno-spożywczych, gdyż czynniki gospodarcze muszą być brane pod uwagę łącznie z procesami ekologicznymi.

11. Polityka w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego prowadzona przez każde państwo musi zwiększać a nie osłabiać obecny lub przyszły potencjał krajów rozwijających się, nie powinna ujemnie odbijać się na dążeniu do lepszych warunków życia dla wszystkich. Trzeba, aby państwa i organizacje międzynarodowe podjęły odpowiednie kroki dla osiągnięcia porozumienia w sprawie sprostania ewentualnym konsekwencjom ekonomicznym w skali narodowej i międzynarodowej, wynikającym z zastosowania środków w dziedzinie ochrony środowiska.

12. Trzeba udostępnić zasoby na ochronę i poprawę środowiska, biorąc pod uwagę okoliczności i szczególne wymagania krajów rozwijających się oraz wszelkie koszty, które mogą wynikać z włączenia przez te kraje ochrony środowiska do planowania rozwojowego, jak również trzeba udostępnić tym krajom, jeśli poproszą o to, dodatkową międzynarodową pomoc techniczną i finansową w tej dziedzinie.

13. Aby doprowadzić do racjonalnego zarządzania zasobami i w ten sposób

poprawić środowisko, państwa powinny zająć zintegrowane i skoordynowane stanowisko wobec swego planowania rozwojowego, w celu zapewnienia, że rozwój będzie zgodny z potrzebą ochrony i poprawy naturalnego środowiska dla dobra ludzkości.

14. Racjonalne planowanie jest podstawowym instrumentem godzenia wszelkich konfliktów między potrzebami rozwoju a potrzebami ochrony i poprawy środowiska.

15. Trzeba planować osiedla i miasta pod kątem uniknięcia ujemnych skutków dla środowiska naturalnego i uzyskania maksymalnych korzyści społecznych, ekonomicznych i dla środowiska naturalnego, w interesie wszystkich. Pod tym względem projekty podporządkowane dominacji kolonialnej i rasowej muszą być zaniechane.

16. Polityka demograficzna, zgodna z podstawowymi prawami ludzkimi i odpowiadająca zainteresowanym rządów, powinna być zastosowana w tych regionach, gdzie stopa przyrostu naturalnego lub nadmierne zagęszczenie ludności mogą mieć ujemny wpływ na środowisko naturalne lub rozwój albo gdzie małe zagęszczenie ludności może przeszkadzać w poprawie środowiska ludzkiego i w rozwoju.

17. Odpowiednie instytucje narodowe muszą być obarczone zadaniem planowania zarządzania lub kontroli zasobów środowiskowych państwa, w celu poprawy jakości środowiska.

18. Wiedza i technologia, jeśli chodzi o ich udział w rozwoju ekonomicznym i socjalnym, muszą być podporządkowane odpowiednim badaniom, które zapobiegałyby zagrożeniu środowiska lub rozwiązaniu problemów środowiskowych, bądź też problemów mających znaczenie dla wspólnego dobra ludzkości.

19. Akcja uświadamiająca w sprawach środowiska naturalnego, prowadzona zarówno wśród młodzieży, jak i dorosłych, biorąca pod uwagę w odpowiednim stopniu tych, którzy nie są uprzywilejowani, ma podstawowe znaczenie dla rozszerzenia podłoża, w oparciu o które kształtowałyby się oświecona opinia i odpowiedzialne postępowanie osób indywidualnych, przedsiębiorstw i społeczeństw w dziedzinie ochrony i poprawy środowiska w jego pełnych ludzkich wymiarach.

20. Badania naukowe i rozwojowe w kontekście problemów środowiskowych, zarówno narodowych, jak i wielonarodowych, muszą być popierane we wszystkich krajach, a zwłaszcza w krajach rozwijających się. W związku z tym trzeba popierać swobodny obieg naturalnych informacji i doświadczeń naukowych, aby ułatwić rozwiązywanie problemów środowiskowych, technologie

w tej dziedzinie powinny być udostępnione krajom rozwijającym się na warunkach, które zachęciłyby do szerokiego rozpowszechnienia, bez stanowienia ciężaru gospodarczego dla tych krajów.

21. Państwa mają, w zgodzie z Kartą NZ i z zasadami prawa międzynarodowego, suwerenne prawo do wykorzystywania swych zasobów przy prowadzeniu własnej polityki w dziedzinie ochrony środowiska, jak również ponoszą odpowiedzialność za zapewnienie, iż działalność prowadzonych w zakresie ich jurysdykcji lub kontroli nie wyrządzi szkody innym państwom lub obszarom znajdującym się poza granicami narodowej jurysdykcji.

22. Państwa powinny współpracować nad dalszym rozwojem prawa międzynarodowego w dziedzinie ponoszenia odpowiedzialności i nagradzania szkód ofiarom zanieczyszczeń i innych szkód środowiskowych wywołanych działalnością w ramach jurysdykcji lub kontroli danego państwa na obszarach znajdujących się poza jego jurysdykcją.

23. Bez uprzedzania ogólnych zasad, które mogą być uzgodnione przez społeczność, lub kryteriów i minimalnych wymogów, które powinny być określane w skali narodowej, istotne będzie we wszelkich wypadkach rozpatrzenie systemów wartości przeważających w każdym kraju i zasięgu stosowania standardów, które dotyczą krajów najbardziej zaawansowanych, lecz które mogą być nieodpowiednie i powodować niepożądane społeczne koszty dla krajów rozwijających się.

24. Sprawy międzynarodowe dotyczące ochrony i poprawy środowiska powinny być potraktowane w duchu współpracy wszystkich krajów, wielkich i małych, na równych zasadach. Współpraca poprzez wielostronne lub dwustronne porozumienia lub inne odpowiednie środki ma istotne znaczenie w zapobieganiu, eliminowaniu lub redukowaniu ujemnych skutków dla środowiska, wynikających z działalności prowadzonej we wszystkich dziedzinach, przy czym współpraca ta powinna brać pod uwagę suwerenność i interesy wszystkich państw.

25. Państwa powinny zapewniać organizacjom międzynarodowym odbywanie skoordynowanej, skutecznej i dynamicznej roli w ochronie i poprawie środowiska."